

5. ПОШУКИ ОБДАРОВАНOSTІ

Інна Вікторівна Ярошенко,

музичний керівник,
ЗДО «Ромашка» Глевахівської селищної ради,
аспірантка Інституту обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-3510-3806>

УДК 378.937:378.018

DOI: [https://doi.org/10.63437/2309-3935-2025-1\(96\)-15](https://doi.org/10.63437/2309-3935-2025-1(96)-15)

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ВІДЧУТТЯ РИТМУ В МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація.

У статті розкрито потенціал музичного виховання для всебічного розвитку дітей, зокрема в контексті формування відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку. Проаналізовано різні наукові підходи до проблеми обдарованості, зокрема музичної. Визначено, що музично обдаровані діти мають високий рівень таких музичних здібностей, як слух, ритм, пам'ять, здатність до імпровізації тощо. Зауважено, що відчуття ритму – це здатність дитини сприймати, розуміти та відтворювати ритмічні структури, а також синхронізувати рухи з музичним тактом. Розглянуто основні показники сформованості відчуття ритму, зокрема сприйняття і відтворення ритму, синхронізація рухів із ритмом, що є важливими для музичного розвитку дітей дошкільного віку.

Ключові слова: обдарованість; музично обдарована дитина; відчуття ритму; старший дошкільний вік; музичне виховання; здібності; ритмічна чутливість; темпова гнучкість; слухові навички; моторні навички; музична виразність.

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли інформаційні технології відіграють важливу роль, музичне виховання дошкільників набуває особливого значення. Воно сприяє розвитку емоційного інтелекту дітей, творчих здібностей і соціальних навичок, що є необхідними для успішної адаптації людини в сучасному світі. Музичне виховання сприяє формуванню емоційної чутливості, естетичного смаку, творчих здібностей і культурної свідомості дитини, що наразі є одним із найбільш важливих завдань системи освіти для зміцнення національної ідентичності, відчуття належності до свого народу та його традицій, що є важливим у протистоянні культурній агресії та збереженні національної самобутності. Окрім цього, завдяки музичному вихованню у дитини краще розвивається емоційний інтелект, увага, пам'ять, слух, відчуття ритму, що загалом позитивно впливає на інтелектуальний і психомоторний розвиток дитини. Також музичне виховання сприяє формуванню моральних цінностей, збагачує внутрішній світ дитини дошкільного віку, допомагає їй більш яскраво виражати свої емоції та успішно адаптуватися в сучасному світі.

Важливу роль у цьому відіграє формування відчуття ритму, що є однією з ключових складових музичного виховання. Відчуття ритму допомагає закласти основи музично-сенсорних здібностей дитини, проявів музикальності, які пов'язані зі сприйманням і відтворенням часової ходи «музичного руху», що водночас є основою для формування у дошкільника емоційного відгуку на музику.

Для більш детального розгляду особливостей формування відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку доцільно звернутися до праць Т. Дуки, С. Костю, М. Назаренко, О. Половіної, К. Соломнікової, Л. Сбітневої та ін. Сучасні наукові розвідки згаданих дослідників підтверджують, що розвиток відчуття ритму в музично обдарованих дітей відбувається на основі інтеграції слухових, моторних і когнітивних процесів (Т. Дука, С. Костю). Дослідники наголошують на важливості раннього виявлення музичної обдарованості та застосуванні спеціальних методик навчання, що сприяють розвитку ритмічного слуху, темпової гнучкості та здатності до

ритмічної імпровізації. Зокрема експериментальні дослідження підтверджують ефективність використання моторно-пластичних методів у формуванні відчуття ритму в дітей дошкільного віку (І. Ярема, С. Сорока, В. Ємець). Вищесказане доводить необхідність подальшого наукового осмислення основних показників сформованості відчуття ритму, а також наявного зв'язку між ритмічною чутливістю та музичним слухом у контексті розвитку музично обдарованих дітей.

Мета статті полягає у визначенні та характеристиці головних показників сформованості відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку. Для цього необхідно визначити основні поняття зазначеної проблеми, розглянути особливості старшого дошкільного віку, що дають змогу точно сприймати й відтворювати ритмічні структури, розрізняти темп і тривалість звуків, синхронізувати рухи з музичним тактом.

Зазначимо, що поняття обдарованості розглядається в багатьох сучасних наукових дослідженнях. Зокрема Т. Дука зазначає, що її можна тлумачити як високий рівень здібностей особистості, завдяки якому стає можливим досягнення нею особливих успіхів у певній галузі діяльності [1, с. 30]. Натомість С. Костю визначає це поняття як системну якість психіки, що розвивається впродовж життя і є основою для можливостей індивіда досягати в певній діяльності або сфері більш високих результатів порівняно з іншими людьми [2, с. 6]. Більш сучасне визначення обдарованості, на нашу думку, наводить Н. Романишина, яка зауважує, що відповідно до нинішніх реалій це поняття варто розглядати як «рівень якісної своєрідності особистості, що характеризується складною взаємодією спадковості і соціальної сфери опосередкованої діяльності дитини» [3, с. 17]. Не можна не погодитися з цією думкою, адже обдарованість як феномен є складним і багатограним, що насамперед пов'язано з потенціалом особистості (явним або прихованим) досягати високих результатів у певній діяльності завдяки своїм здібностям. Проте такий підхід до тлумачення акцентує на індивідуальних можливостях розвитку, не враховуючи той факт, що обдарованість можна розглядати як поєднання природних здібностей, мотивації, можливостей самореалізації та впливу середовища. Це дозволяє краще розуміти багатофакторність розвитку обдарованості, суттєву роль середовища, зокрема взаємодію з навколишнім середовищем, суспільством, вплив освіти, наявність підтримки, доступ до сучасних ресурсів тощо.

З огляду на це, пропонуємо розглядати обдарованість як багатовимірну системну якість особистості, що знаходить прояв у поєднанні

вроджених здібностей, індивідуальної мотивації, високого рівня творчого потенціалу та здатності досягати високих результатів у певних сферах діяльності відповідно до умов соціального, культурного та освітнього середовища, у яких перебуває людина. Обдарованість є динамічною категорією, що може змінюватися, розвиватися або проявлятися на різних етапах життя дитини під впливом низки внутрішніх і зовнішніх чинників.

Музично обдаровані діти в закладах дошкільної освіти – це особлива категорія вихованців, які володіють унікальними здібностями та потребами, що вимагають спеціального підходу в процесі навчання і виховання. Подібне тлумачення є загальним, воно акцентує на наявності певних здібностей у дітей, а також на необхідності використання спеціального підходу в освітньому процесі, проте не конкретизує, які саме здібності є найбільш притаманні музично обдарованій дитині. Тобто визначення не містить таких характерологічних маркерів, як високий рівень музичного слуху, розвинене відчуття ритму, здатність до музичної імпровізації тощо, за допомогою яких можна вважати дитину музично обдарованою.

На нашу думку, більш чітку і точну інтерпретацію цього поняття дали О. Федорів та Т. Завгородня. Дослідниці наголошують, що музична обдарованість є вищим та ідеалізованим проявом музичних здібностей особистості, що знаходить вираження в добре розвиненому музичному слухові, наявності феноменальної пам'яті, пластичному і скоординованому руховому «апараті», загальній високій здатності до навчання і працездатності [4]. Серед головних характеристик музично обдарованої дитини І. Ярема, С. Сорока та В. Ємець наводять такі: домінування творчого мислення, усвідомлення процесів навколишнього світу за допомогою музики, образність і асоціативність сприйняття, розвинені музично-ритмічне чуття та музично-слухові уявлення, артистичність, віртуозність тощо [5, с. 39].

Отже, можна дійти висновку, що музично обдарована дитина – це дитина, яка демонструє високий рівень таких природних здібностей до музичної діяльності, як слух, ритм, пам'ять, здатність до імпровізації та творчості. Вона зазвичай має чутливість до музичних звуків, легко засвоює музичний матеріал, виявляє інтерес до виконання, створення чи аналізу музики та виражає себе через музику з особливою емоційністю та глибиною.

У контексті нашого дослідження важливо з'ясувати, що таке відчуття ритму і як воно проявляється в музично обдарованих дітей. Зокрема, згідно з визначенням О. Половіної та К. Солонікової, відчуття ритму варто розглядати як

«здатність рухатися, переживати музику, емоційно на неї реагувати, відчувати ритм і точно його відтворювати» [6, с. 220]. Натомість, на нашу думку, це лише один з аспектів музичного виховання дитини, основа музичної грамотності, що впливає на її загальний музичний розвиток, здатність виконувати музичні твори, а також на формування інших важливих навичок, таких як координація, увага та емоційна чутливість.

Вищезгадані О. Федорів та Т. Завгородня пов'язують поняття «музично обдарований» із поняттям «музикальність», зауважуючи, що така дитина має особливу сприйнятливості до звучання музики. Водночас відчуття ритму чи музично-ритмічне чуття, є однією зі складових музикальності та полягає в здатності активно (рухово) переживати музику, відчувати емоційну виразність музичного ритму та точно відтворювати його [4]. Тож можемо визначити відчуття ритму як здатність дитини відчувати, розуміти та відтворювати ритмічні структури, гармонійно синхронізуючи рухи, звуки або дії відповідно до певного темпу чи музичного такту. Це важлива якість для розвитку музичних здібностей обдарованих дошкільників, що часто проявляється не лише в музиці, а й спорті, малюванні, інших видах творчої діяльності, де потрібна координація та регулярність.

Сформованість відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку передбачає здатність точно сприймати й відтворювати ритмічні структури, розрізняти темп і тривалість звуків, синхронізувати свої дії з музичним тактом, а також проявляти творчість у створенні нових ритмів. Це також передбачає гармонійну взаємодію між слуховим і моторним сприйняттям, що дає змогу легко адаптуватися до різноманітних ритмічних малюнків. Так, наприклад, Л. Сбітнева визначає це як моторно-пластичну обробку музичного матеріалу – процес вираження музичних ритмів, мелодій та динаміки за допомогою рухів тіла. Вона передбачає ритмічні вправи, танцювальні рухи, жести та міміку, що допомагають дитині усвідомити й відчувати темпоритм музики на глибшому рівні. Окрім цього, моторно-пластична обробка сприяє посиленню емоційного впливу музики та розвитку уявлень про засоби музичної виразності, елементи музичної мови [7, с. 32].

Зауважимо, що в старшому дошкільному віці діти вже мають достатньо розвинену координацію рухів, що дозволяє їм більш точно реагувати на ритм і темп музики. Вони здатні узгоджувати свої дії з музичними інтонаціями, виражати динамічні зміни та емоційний характер музичних образів через рухи. Їхня моторика стає більш організованою, що надає можливість виконувати більш складні танцювальні елементи, ритмічні вправи й навіть елементи імпровізації. Також у

дітей старшого дошкільного віку вдосконалюється здатність до наслідування й відтворення рухів, що сприяє більш точному сприйняттю ними ритмічних структур і вираженню особливостей музично-художнього образу в русі. Важливою особливістю є підвищена емоційність дітей, завдяки якій вони активно використовують міміку, пластичність тіла і жестову виразність для передачі характеру музики.

Розглянемо більш детально основні показники сформованості відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку.

Серед головних показників відчуття ритму можемо виокремити сприйняття ритму як здатність старших дошкільників на слух розрізняти та правильно визначати ритмічні малюнки та структури, темп і тривалість звуків у музичних творах. Це активний процес, у якому беруть участь зокрема й такі аналізатори, як слух, зір і нервові закінчення (рецептори) рухового апарату. Тобто, на змінювання музичних фраз, часток твору музично обдарована дитина має реагувати зміною рухів, що формує в неї уявлення про принципи розвитку музики і будовання музичних форм. Вона має на слух сприймати музичний твір і вміння знаходити характерну та притаманну йому ритмічну інтонацію [7, с. 33].

Музичний ритм є однією з найбільш складних для сприйняття багатокомпонентних звукових структур. Водночас він є основою для розвиненого відчуття музичного ритму і вважається однією з головних музичних здібностей особистості. Проте для того, щоб правильно сприйняти музичний ритм, у обдарованої дитини має бути добре розвинений музичний слух. Це означає, що точність сприймання й відтворення ритмічних структур нерозривно пов'язана з розвитком слухового сприйняття, зокрема метро-ритмічного та ладового слуху.

Відчуття ритму в музично обдарованих дітей формується комплексно і базується на їхній здатності сприймати різні ритмічні малюнки, темп і динаміку, музичні інтонації тощо. Чим краще розвинений музичний слух, тим точніше дитина може вловлювати зміни музичного ритму, його варіації. Це також пояснює, чому розвиток відчуття ритму має відбуватися в поєднанні з розвитком слухових навичок, які дають дитині старшого дошкільного віку змогу не лише правильно сприймати ритм, а й інтуїтивно відчувати виразність та емоційний зміст музичного твору.

Наступним показником сформованості відчуття ритму в музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку є відтворення ритму – уміння точно й послідовно відтворювати задані ритмічні малюнки голосом, ударами, рухами чи грою на музичних інструментах. У своїх наукових дослідженнях М. Назаренко визначила

цю навичку як «відображення в русі метричної пульсації музики» [8, с. 219]. Відтворення ритму за допомогою музично-ритмічних рухів допомагає в особливій, наочній формі відобразити процес сприймання музики дітьми, виявити ті засоби виразності, які сприяють засвоєнню ключових знань.

У старших дошкільників суттєво розширюється обсяг рухів, особливо гімнастичних і танцювальних. Водночас найбільш складними для опанування залишаються рухи рук. Зауважимо, що для музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку відтворення ритму має особливі характеристики. Зокрема, музично обдаровані дошкільники здатні точно і швидко сприймати ритми, запам'ятовувати їх і безпомилково відтворювати, навіть якщо вони складні й нестандартні. Такі діти демонструють природну чутливість до темпо-ритмічних змін, легко адаптуються до ритмічних варіацій музичного твору.

Як показник сформованості відчуття ритму можна використовувати таку навичку, як синхронізація рухів із ритмом (співінтонування). Це проявляється в координації рухів (під час танцю, гри на інструменті, рухових жестах) відповідно до ритмічних акцентів і темпу музики, здатності точно відтворювати висоту, тривалість і динаміку музичних звуків, співвідносячи їх із заданими зразками. Це одна з ключових характеристик музичного розвитку дитини, що відображає рівень її слухового контролю та музичної пам'яті.

Головним засобом розвитку відчуття ритму є рух, за допомогою якого проявляється природна музикальність обдарованої дитини, її уява, прагнення до самовираження, емоційного відгуку на музику, здатність усвідомлено сприймати музичні твори та «підлаштовуватися» під них. У музично обдарованих дітей співінтонування проявляється в здатності швидко й точно підбирати висоту звуків, підхоплювати ритм, прогнозувати його зміни відповідно до темпо-ритмічних малюнків та емоційного змісту музики, навіть якщо вони чують незнайому мелодію [8, с. 219–220].

На такому важливому показнику сформованості відчуття ритму, як стійкість ритмічного відчуття, наголошують Л. та Р. Толочко. Стійкість ритмічного відчуття (автоматизація ритмічних рухових дій) є здатністю підтримувати ритм тривалий час безпомилково, навіть у складних музичних або фізичних завданнях. Музично обдаровані діти легко утримують і повторюють ритм без зовнішніх підказок, довго зберігають точність навіть тоді, коли завдання ускладнюються. Також вони мають добре розвинену моторну координацію, що дає їм змогу синхронізувати ритмічні рухи з музичним супроводом, навіть при зміні динаміки чи структури твору.

Дослідники зауважують, що для таких дітей притаманним є мимовільне запам'ятовування і завдяки таким руховим діям у супроводі музики визначеної структури знімається їхня розумова втома, відбувається поліпшення дихання, покращується фізичний стан [9, с. 24].

Не менш важливим показником сформованості відчуття ритму є творчі прояви дітей у рухах під музику (імпрровізація в ритмі): здатність творчо створювати нові ритмічні малюнки або варіації на основі певного темпу чи структури; самостійний добір рухів відповідно до емоційного змісту музики; використання різних танцювальних жанрів для відтворення музичних образів. Головними проявами сформованості цього показника в музично обдарованих дітей є виразність рухів відповідно до характеру музики, їх ритмічність і чіткість, темпова гнучкість, можливість імпрровізувати під музику, використовуючи різноманітні танцювальні та образно-ігрові рухи. Творчі прояви в рухах музично обдарованих дітей старшого дошкільного віку обумовлюють їхнє варіювання ритмічних малюнків, створення нових комбінацій рухів відповідно до змін музичного супроводу, а також інтуїтивне відчуття, «вгадування» пауз і акцентів у ритмічній структурі музичного твору. Музично обдаровані діти демонструють високу координацію рухів, можуть не лише швидко адаптуватися до змін темпу, а й активно експериментувати з ним [7, с. 33].

Особливістю музично обдарованих дошкільників є їхня виразність та емоційність, оскільки вони здатні глибоко відчувати характер музики та передавати його через пластику тіла, зміну динаміки рухів і варіативність. У процесі музично-ритмічної діяльності такі діти проявляють креативність, комбінуючи ритмічні елементи різної складності, що сприяє розвитку їхнього музичного мислення та здатності до творчого самовираження.

Отже, відчуття ритму є складною багатокомпонентною структурою, сприйняття, відтворення якої тісно пов'язані з рівнем розвитку музичного слуху у дітей дошкільного віку. У музично обдарованих дошкільників відчуття ритму формується на основі інтеграції слухових, моторних і когнітивних навичок, що дає їм змогу точно сприймати, відтворювати, імпрровізувати ритмічні малюнки, співінтонувати музичному твору тощо. Сформованість відчуття ритму визначається за допомогою таких показників, як здатність до точного сприймання, відтворення складних ритмічних структур, темпова гнучкість, ритмічна стійкість тощо.

У старшому дошкільному віці моторно-пластична обробка музичного матеріалу відіграє важливу роль у розвитку ритмічних навичок, навичок сприймання метро-ритму, узгодження

рухів із характером музики, допомагаючи дітям краще усвідомлювати зв'язок між рухом, звуковою структурою та емоційністю музичного твору. Музично обдаровані діти зазвичай демонструють високий рівень синхронізації рухів із ритмом, емоційно виразне ритмічне відтворення та здатність до творчої ритмічної імпровізації.

Подальших наукових досліджень потребують механізми формування відчуття ритму в музично обдарованих дітей, зокрема методи, прийоми, умови впливу на когнітивні та моторні навички старших дошкільнят. Перспективним напрямом є розробка ефективних методик розвитку ритмічних здібностей із використанням сучасних технологій, інтерактивних, ігрових, творчих методів. Також важливим є вивчення впливу середовища (сімейного виховання, педагогічних стратегій, культурного контексту) на формування музичних здібностей обдарованих дітей, зокрема і відчуття ритму.

Використані літературні джерела

1. Дука Т. Розвиток обдарованої дитини в умовах сьогодення / Т. Дука // Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського: Сучасні проблеми обдарованості особистості: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 20–21 травня 2020 р.). – Умань : Візаві, 2020. – Вип. 1 (20). – С. 29–33.
2. Костю С. Робота з обдарованими дітьми : навч.-метод. посіб. / С. Костю. – Мукачево : МДУ, 2017. – 82 с.
3. Романишин Н. Психолого-педагогічні особливості обдарованих дітей дошкільного віку / Н. Романишин // Обдарована дитина у просторі виховних інновацій: матеріали науково-практичного онлайн-вебінару (16 грудня 2020 р.) / Н. Романишин. – Івано-Франківськ : ПНУ, 2021. – С. 17–20.
4. Федорів О. Суть поняття музично «обдарована дитина» / О. Федорів, Т. Завгородня. – URL: <http://lib.pu.if.ua:8080/bitstream/123456789/5054/1/%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%9E.%20%D0%A1%D1%83%D1%82%D1%8C%20%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82-%D1%8F.pdf>.
5. Ярема І. Розвиток музичної обдарованості дітей молодшого шкільного віку у загальноосвітніх навчальних закладах України / І. Ярема, С. Сорока, В. Ємець // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2014. – № 9–10. – С. 38–40.
6. Половіна О. Теоретичні засади розвитку відчуття ритму дітей раннього віку / О. Половіна, К. Соломнікова // Інноваційна педагогіка. – 2023. – Вип. 66. – С. 219–223.
7. Сбітнева Л. Методика музичного виховання : метод. рек. / Л. Сбітнева. – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. – 58 с.
8. Назаренко М. Музично-ритмічне виховання молодших школярів на уроках музичного мистецтва / М. Назаренко // Наукові записки КДПУ. – 2011. – Вип. 101. – С. 216–223.
9. Толочко Л. Музично-ритмічна діяльність як засіб оздоровлення на уроках музичного мистецтва в початковій школі / Л. Толочко, Р. Толочко // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Вип. 10. – Т. 3. – С. 22–25.

References

1. Duka, T. (2020). Rozvytok obdarovanoi dytyny v umovakh sohodennia [The development of a gifted child in the minds of today]. *Visnyk Polsko-ukrainskoi naukovo-doslidnoi laboratorii dydaktyky imeni Ya. A. Komenskoho: Suchasni problemy obdarovanosti osobystosti – Bulletin of the Polish-Ukrainian Scientific Research Laboratory of Didactics named after Y. A. Komensky: Current problems of gifted specialness: Scientific-practical conf.* (Uman, May 20–21, 2020). Uman. Vol. 1 (20). P. 29–33. [in Ukrainian].
2. Kostiu, S. (2017). *Robota z obdarovanyimi ditmy* [Work with gifted children]. Mukachevo, 82 p. [in Ukrainian].
3. Romanyshyn, N. (2021). *Psyholoho-pedahohichni osoblyvosti obdarovanykh ditei doshkilnoho viku* [Psychological and pedagogical characteristics of gifted children of preschool age]. *Obdarovana dytyna u prostori vykhovnykh innovatsii – Gifted children in the space of great innovations: Scientific and practical online webinar* (16 hrudnia 2020 r.). Ivano-Frankivsk, P. 17–20. [in Ukrainian].
4. Fedoriv, O., & Zavorodnia, T. *Sut poniattia muzychno “obdarovana dytyna”* [The essence of the concept of a musically gifted child]. Retrieved from: <http://lib.pu.if.ua:8080/bitstream/123456789/5054/1/%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%9E.%20%D0%A1%D1%83%D1%82%D1%8C%20%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82-%D1%8F.pdf>. [in Ukrainian].
5. Iarema, I., Soroka, S., & Yemets, V. (2014). *Rozvytok muzychnoi obdarovanosti ditei molodshoho shkilnoho viku u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh Ukrainy* [The development of musical talent in children of young school age in the outlying primary schools of Ukraine]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Illumination and development of endowed specialness. 9–10.* P. 38–40. [in Ukrainian].
6. Polovina, O., & Solomnikova, K. (2023). *Teoretychni zasady rozvytku vidchuttia rytmu ditei rannoho viku* [Theoretical planting of development in accordance with the rhythm of children of early age]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy.* Vol. 66. P. 219–223. [in Ukrainian].
7. Sbitnieva, L. (2017). *Metodyka muzychnoho vykhovannia* [Methodology of musical performance]. Starobilsk, 58 p. [in Ukrainian].
8. Nazarenko, M. (2011). *Muzychno-rytmichne vykhovannia molodshykh shkoliariv na urokakh muzychnoho mystetstva* [Musical and rhythmic

performance of young schoolchildren in the lessons of musical mystique]. *Naukovi zapysky KDPU – Scientific Notes of the KDPU*. Vol. 101. P. 216–223. [in Ukrainian].

9. Tolochko, L., & Tolochko, R. (2019). Muzychno-rhythmicna diialnist yak zasib ozdorovlennia na urokakh muzychnoho mystetstva v pochatkovii shkoli [Musical-rhythmic activity as a way to improve health in the lessons of musical art in the beginning school]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*. Vol. 10. T. 3. P. 22–25. [in Ukrainian].

Yaroshenko Inna, Music Director of Institution of Pre-school Education “Daisy” of the Village Council of Glevakha, Postgraduate Student of the Institute of the Gifted Child of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

MAIN INDICATORS OF THE FORMATION OF A SENSE OF RHYTHM IN MUSICALLY GIFTED CHILDREN OF OLDER PRESCHOOL AGE

Summary.

The article is devoted to the definition and characterization of the main indicators of the formation of a sense of rhythm in musically gifted children of senior preschool age.

The key concepts of the study are defined, including “giftedness”, “musical talent”, and “sense of rhythm”. It is emphasized that the development of a sense of rhythm in musically gifted children involves the ability to accurately perceive and reproduce rhythmic patterns, distinguish tempo and sound duration, synchronize actions with the

musical beat, and demonstrate creativity in generating new rhythms. This also entails the harmonious interaction between auditory and motor perception, enabling children to adapt easily to various rhythmic structures.

The article emphasizes the main indicators of the formation of a sense of rhythm in musically gifted children of senior preschool age, which are the following: perception of rhythm as the ability of a child of senior preschool age to distinguish and correctly determine rhythmic patterns and structures, tempo and duration of sounds in musical works by ear; reproduction of rhythm as the ability to accurately and consistently reproduce given rhythmic patterns; synchronization of movements with rhythm (co-intonation); stability of rhythmic feeling; creative manifestations in movements to music (improvisation in rhythm).

The author of the article concludes that in older preschool age motor-plastic processing of musical material is important in the development of rhythmic skills, skills of perceiving metro-rhythm, coordination of movements with the nature of music, helping children to better understand the connection between movement, sound structure and emotionality of a musical work. Musically gifted children demonstrate a higher level of synchronization of movements with rhythm, emotionally expressive rhythmic reproduction and the ability to creative rhythmic improvisation.

Keywords: *giftedness; musically gifted child, sense of rhythm; senior preschool age; musicality, musical education; abilities; rhythmic sensitivity; tempo flexibility; auditory skills; motor skills; musical expressiveness.*

Стаття надійшла до редакції 3 лютого 2025 року